

קט:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
ור מצוה

(6) (פ"ג מ"ד) וי"ג וי"ג וי"ג
כ"ג (ד) וי"ג וי"ג וי"ג
(א) וי"ג וי"ג וי"ג
ע"ג (ה) וי"ג וי"ג וי"ג
ד"ג (ו) וי"ג וי"ג וי"ג
ה"ג (ז) וי"ג וי"ג וי"ג
ו"ג (ח) וי"ג וי"ג וי"ג
ז"ג (ט) וי"ג וי"ג וי"ג
ח"ג (י) וי"ג וי"ג וי"ג

א"ל אלא פלגא בשבחה קאמינא. כדרך שאר שלמים שאינן מסתלקין:
השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא. כלומר כיון דמיסתלק לו בלא
זמנו אמאי שקיל פלגא בשבחה עד האידנא הוה שקיל בעל הבית
פלגא בפירות וזה היה עושה זה כל עבודתו כמשפט אריסין

יוספר מתא כמותרין ועומדין. פי' בקונטרס משום דשבחה כיון
דעל על לך משיב פסידא דלא הדר וליחא דרנא גופיה
אית ליה כפי' לא יתפור וי"ג דף כ"ג. וס' דשבחה ממילא נפקא
אלא להכי קרי ליה הכא פסידא דלא הדר לפי שבחה עשה שלימדו
שיבוסים נתבטל לו לימוד של אמת:
(ע"ג) **במלקינן** דהו ב"א שבחה
וי"א

צ א ב מ"ד מ"ד מ"ד
שכירות הלכה ו' טור
ש"ע ח"מ פ"י אל ספ"ק כ'
צ"א ג' ד' ט"ו ש"ע ס"ס ספ"ק
ד'
צ"ב ה' ו' מ"ד מ"ד מ"ד
שכירות הלכה ה' ו' ו' ו'
אלפס כ"ח ו' ו' ו' ו' ו' ו'
ד' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
צ"ג ו' מ"ד מ"ד מ"ד מ"ד
אישות הלכה כ' ו' ו' ו'
מפירושו ש"ס ספ"ק כ"ח
ק"ח ס"ג ע"ג מ"ד ט"ו ש"ע
ה"ש פ"י ס"ה ספ"ק ד'

הגהות הב"ח

(6) נ"ס שחלל דבעי
לאסתלקויא:

גליון הש"ס

נ"ס ו' מ"א א"ר מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב
כ"ט מ"ב מ"ב מ"ב מ"ב

השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא. כלומר כיון דמיסתלק לו בלא
זמנו אמאי שקיל פלגא בשבחה עד האידנא הוה שקיל בעל הבית
פלגא בפירות וזה היה עושה זה כל עבודתו כמשפט אריסין
השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא
עכשיו זה יטול כל המגיע לו וי"ג
ועל בעל הבית ליעול עבודה הכרס
ויצטרך לתת לאריסא ודך אריס
שיווד לכרס נטוע יטול שליש
בפירות מנפא בעל הבית מפסיד
שליש ממחציתו ככל שנה: **ריבעא**
דשבחה. לקמן מפרש ואז"ל: **סבר**
רב אשי למימר ריבעא. דמרי מילתי
המגיעין לבעל הבית משמוליה השליש
שיצטרך ליתן לאריס שיווד לה
דהוא דנקא ככל שנה הכרס כגון
אם השנה ששה דינרים וי"ג מהן
שליש ששמיד ליתן לאריס ונותרו ד'
דינרין מהן יטול השל דנר והיטו
ריבעא במאי דמטא לבעל הבית
דהוא דנקא דשבחה כוליה: **דנקא**.
שמות: **דמטר רב מניומי בארסא**
דשקיל ארסא פלגא. בפירות ועושה
עבודה לעולם: **ואריסא חילפא**. אריס
היורד לתוך הכרס גמורה ועבודה
נטול שליש בפירות: **האי שפלא**
דבעי ארסא פלגא. שיימין ליה כי הוה
דלא נפסיד בעל הבית כלומר מעיינין
במילתא למיחב ליה כי היכי דלא
נמטייה פסידא לבעל הבית כפילוק
של זה: **אי אמרס בשלמא דנקא**.
שקיל שחלל שפיר דכי הדר שקיל
אריסיה חילפא הרי ג' דינרין בין
כניהן פש ליה פלגא דבעל הבית
כדהוה שקל עד השפא: **אלא אי**
אמרס ריבעא מנפא. דינר וחצי
והאריס יטול שליש שהן ג' דינרין:
פסידא לבע"ב. חצי דינר ממחציתו:
וילמא ליה. שחלל אנת מנפא דיך
הב ליה לאריסא שיערס בו החצי
שך שהיה מוטל עלי לעשות ואחיה
אוכל פירות הב ליה לאריסא ועלי
לנטות מחלקי כפי המגיע לו והיטו
ריבעא ממש דינר וחצי כ"ד טול
אחיה שלשה רבעי הכרס לחלקן מן
תתן השליש לאריס מנפא אוכל כל
השנה חצי פירות הכרס בלא יעשה:
מנפא דידי מאי דבעינא עבידנא
כ"ג. חצי אמכור לחאריס הרביע
המגיע לדי ולא שייך גבאי למיתן
מנפא לאריסא דהא מזבנינא
ומסתלקנא הקונה ירד יעשה ויאלל ואם נחל לקנותו הרי אין עלי
לעשות לך ותאלל את פירותי בחנם אם תמננו לחאריס שקולו מנייה
וכי שוה חצי דינר והדינר ישאך לך והיטו מרי מילתי ששירי עכשיו
אחיה קונה ממני. ולעולם ריבעא ממש קאמר רב פפא (ו) ואין בעל
הבית מפסיד כלום שעד עתה היה אוכל חצי הפירות ומעתה אוכל
ג' שלשים דהיינו ד' דינרים: **כי מטיא לשחיטת קדשים**. הכרחי
בך שאתה מדוד ויודע להעמיק ולהקשות ובי מטיא למסכת זבחים
שהיא עמוקה תא חקשי לי ואתן לך לתרץ לפי שאלתך. ויש אומרים
דחיי מדחיה ולא היא דעל כרחיך קבולי קיבלה חלל דקושיא מעליא
היא ועוד מדקאמר קסבר רב אשי למימר מכלל דמסקנא לאו הכי
הוא: **קוסא סבא פלגא**. נפן שהוקנה בכרס הרי הוא כשאר מנורות
שחולקין בהם ונטול זה שחלל פלגא כשאר פירות דכיון דאורחה
בהכי אדעתא דהכי נחת: **שטפא נכר**. ובזו לחלק העצים הוה ליה
כי שחלל דמיסתלק בלא זמניה ושקיל ריבעא. שטפא נהרא פעמים
שעוקרין לגמרי ופעמים שטופא את הקרקע וממחישו ואין ראו
לנמות בו כלום עד זמן מרובה: **ההוא גברא דמשכין פרידסא למכריה**.

הוא. פי' רבינן שלל אמר דבר זה
מעולם אלא להפסידו אמר כן ומימה
דאם לא אמר מעולם למה הזכיר כל
קך אמוראים רב הונא ואיתומא רב
יהודה ואיתומא כו' וי"ל דרב יוסף
לא הזכיר אלא אחד מהם וכני בית
המדגש נסתפקו בין אלו אזה מהן
הזכיר: **רבא אמר קרנא הוי**.
וה"ל וזה קוסא סבא פלגא דוחק
לומר דפליג רבא אדרב מניומי וי"ל
דקוסא סבא פלגא משום דשחלל שקיל
אפילו בגוף הקרקע פלגא וכי מסתלק
בלא זמניה הוה דשקיל ריבעא משום
דעליו לשלם אפילו מה שהבעל יצטרך
לתן לאריס שימור חלקו שהיה מוטל
על השחלל לשמור וכן שטפה נהרא
ריבעא דאדעתא דהכי נחית שאס
יקחלק בלא זמניה כזוהי עיני
שיסתלק שלל יקח אלא ריבעא ובקוסא
סבא שאין עוד מה לשמור שקיל
פלגא אבל הכא המלוה אין לו בגוף
כלום אלא בפירות:

מוסף רש"י

וספר מתא. המספר את
אנשי העיר נתפסות ויעיל
ל"א או לנר (ר"ב כ"א)
כמותרין ועומדין דמי.
שלא יקלעו ואם יקלעו
תמקל ליה בלא אחריות.
אריס שחלל הדרו כי קודם
לן וי"ג. כל פסידא
דלא הדר. כ"ג ו' ו' ו'
שמשמולה הכהנה או
הנז הקדק והסוכה כגון
ספר מורה נבטות וי"ג.
דמשכין פרידסא. כ"ט.
לחבריה לעשר שני.
שאלמה עשר עשר תמור
לבעיה בלא שנית. דהנח
ליה ממשל שחלל חילין
מחובות ארעא דין בלא ספק
וחבובות ח"ה. י"ג הארין
או נקצין מי שמיטק חילין
למכרו כ' הני משמח
דקורא דכתיב משלם שיהא
חילין מישוק ארעא דה'
בלא ספק. שניהם אמורים
ב"ב. לנכק ע"ג ושלשון.
דלא שרף ליה ליה בלא
קדקא דמלוה וי' שרף ליה
מלוה בלא קדקא דמלוה
(רש"י ע"ג).

ומסתלקנא הקונה ירד יעשה ויאלל ואם נחל לקנותו הרי אין עלי
לעשות לך ותאלל את פירותי בחנם אם תמננו לחאריס שקולו מנייה
וכי שוה חצי דינר והדינר ישאך לך והיטו מרי מילתי ששירי עכשיו
אחיה קונה ממני. ולעולם ריבעא ממש קאמר רב פפא (ו) ואין בעל
הבית מפסיד כלום שעד עתה היה אוכל חצי הפירות ומעתה אוכל
ג' שלשים דהיינו ד' דינרים: **כי מטיא לשחיטת קדשים**. הכרחי
בך שאתה מדוד ויודע להעמיק ולהקשות ובי מטיא למסכת זבחים
שהיא עמוקה תא חקשי לי ואתן לך לתרץ לפי שאלתך. ויש אומרים
דחיי מדחיה ולא היא דעל כרחיך קבולי קיבלה חלל דקושיא מעליא
היא ועוד מדקאמר קסבר רב אשי למימר מכלל דמסקנא לאו הכי
הוא: **קוסא סבא פלגא**. נפן שהוקנה בכרס הרי הוא כשאר מנורות
שחולקין בהם ונטול זה שחלל פלגא כשאר פירות דכיון דאורחה
בהכי אדעתא דהכי נחת: **שטפא נכר**. ובזו לחלק העצים הוה ליה
כי שחלל דמיסתלק בלא זמניה ושקיל ריבעא. שטפא נהרא פעמים
שעוקרין לגמרי ופעמים שטופא את הקרקע וממחישו ואין ראו
לנמות בו כלום עד זמן מרובה: **ההוא גברא דמשכין פרידסא למכריה**.

מה נקצין בובנו. דלון דרך לקצן
שלל בזמנו ולהפסיד פירות
ועוד דלמרינן בפרק זה יתפור וי"ג
דף כ"ו. האי דיקלא דטעון קנא אכור
למיקליה ואית דגרסי איפכא יבש
זומנו ואין נראה לר"י: **לא מה**
יבש ש"א בובנו. יבש משמע שלל
זומנו מדלא קמני הזקין וא"ע"ג דהזקין
נמי משמע שלל זומנו כדלמרינן
בסמוך אימא והזקין הזקין משמע
בין זומנו בין שלל זומנו אבל יבש
לן משמע אלא שלל זומנו:
אף נקצין ש"א בובנו. וה"ל ואמאי
אצטרך למימר אף נקצן שלל
זומנו והא מעיקרא לא פריך אלא
מיבש דהוה דומיא דנקצן אבל מנקצן
זומנו לא פריך משום דאיכא למימר
דנקצן זומנו היינו לאחר שיבש שלל
זומנו והשתא דשני ליה מיבש תו
לא קשיא ליה לנביי וי"ל דמעיקרא
נמי קשיא ליה מנקצן דנקצן משמע
סתמא אחר שיבש זומנו כמו שדרכו
והא דקאמר מה נקצן זומנו אף יבש
זומנו משום שרואה להקשות
משניהם אי נמי לא אצטרך אלא
לדמויא דבש כדמנני כתר הכי:

נפלו זה ויהיה זקנים יבשו וילקח בהן קרקע ובע"א אוב"ב פירות.
אבל לא יקצין עינים אלמא קרנא הוי וקשה לאזי דלמר
ע"כ מיירי שעושין קח פירות מדפליג התם (י"רבי יהודה ואמר
לא תמכור מפני שנה בית אביה ומוקי ליה התם בשדה שאינה
שלה ואי ליכא פירות כלל מה שנה בית אביה יש הלא בעל השדה
לא ימחה לעמוד שם ויחר אחר שנתייבשו והבעל יקון אותם
לעולם וכן משמע נמי מעיקרא דבעי לאוקמי פלוגתייהו בנפלו
לה זמנים בשדה שלה ופליגי אבל בשדה שאינה שלה דברי
הכל ימכרם ופריך והא עבדים ושפחות זקנים והוי כנפלו
בשדה שאינה שלה ופליגי והנהו עבדים ושפחות ע"כ
כשעושין

משכן לו כרס במשכנתא דקורא א"י כנתיבא: **וקש**. הזקין וזומנו שהיה ראו לך: **פירא הוי**. ע"כ שבו ויטלס המלוה: **יבש האילן**.
במשכנתא קאי: **מה נקצן בובנו**. שאין אדם קוצץ אילן שעושה פירות אלא בזמנו שחלל לו מעשות פרי: **בלא זמנו**. ומודה אביי בלא זמנו
שחלל לעשות פרי דכיון דלאו אורחיה לאו פירא הוא ולא אדעתא דהכי נחת: **נפלו לה**. לאשה. משניסת מת אביה ונפלו לה בירושה:
ימכרו